

УДК [372.881.111.1+371.322.1]:004

Кирпа Анна Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри соціально-гуманітарної освіти
Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради, м. Дніпро, Україна
ORCID ID 0000-0002-7953-7008
kyrpa09@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Анотація. Інтернет та соціальні мережі в реаліях сьогодення стали основною формою культурного становлення особистості підлітка та мають істотний вплив на його формування. Соціальні мережі прийнято вважати розважальним засобом комунікації, однак, незважаючи на суперечливість даного питання, варто підкреслити їх потужний освітній потенціал: учитель має можливість шляхом цілеспрямованої системи заходів впливати на освітній процес учнів у позаурочній діяльності. Зважаючи на виклики сьогодення, запровадження дистанційного та змішаного навчання освітній потенціал соціальних мереж набуває актуальності та нового звучання.

У статті вказано на доцільність використання соціальних медіа, проаналізовано особливості впровадження інтерактивних форм викладання англійської мови для змішаного навчального середовища з використанням мобільних застосунків, представлено та експериментально перевірено методику реалізації тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram як чітко структурованої форми роботи, дидактичною метою якої є розвиток мовних та мовленнєвих компетентностей учнів через виконання певних завдань у визначений термін.

Під час реалізації педагогічного експерименту з'ясовано особливості взаємодії учнів з соціальними мережами та перевірено доцільність використання соціальних мереж в освітній діяльності на уроках англійської мови. На контрольному етапі проаналізовано й узагальнено динаміку рівнів сформованості кожної окремої компетентності: здатності критично мислити та аналізувати інформацію; розвиток мовної та мовленнєвої компетентності; уміння продукувати та втілювати ідеї, зокрема й завдяки онлайн інструментам; уміння співпрацювати в команді; загальною залученістю учнів до навчання та зацікавленні у вивченні англійської мови. Кількісні значення рівнів встановлено за допомогою методів математичної статистики.

У висновках підкреслено необхідність як подальшого вивчення проблематики використання вчителем освітнього потенціалу соціальних мереж та розвитку його цифрової компетентності, так і формування свідомого розуміння учнями ризиків спілкування та взаємодії в мережному просторі.

Ключові слова: соціальна мережа; освітній потенціал; онлайн марафон; англійська мова.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Сьогодення вносить корективи в усі сфери діяльності, сприяє стрімкому трансформуванню та інформатизації соціуму, становленню соціокультурних інновацій, укоріненню соціальних медіа (зокрема соціальних мереж) та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як невід'ємної частини життя суспільства.

Міжнародне агентство Wearesocial, специфікою роботи якого є дослідження у сфері медіа, у січні 2021 року оприлюднило звіт «Digital 2020», у якому порівняно з січнем 2019 року засвідчено світове зростання кількості користувачів: а) Інтернетом на 7%; б) соціальними мережами більш ніж на 9%; в) мобільними телефонами на 2,4%. Однак кількість часу, який люди проводять в Інтернеті, різниться в межах 4-9 годин на день залежно від країни. Незважаючи на різні виклики протягом останніх кількох років,

Facebook все ще залишається найпопулярнішою соціальною мережею та джерелом інформації для більшості людей: кількість нових користувачів зростає щомісяця [1].

Статистична організація Європейської Комісії Євростат (European Statistical Office, Eurostat), звітуючи щодо ситуації з використанням Інтернету та соціальних мереж на території країн Європи, вказує на вплив ІКТ, зокрема, Інтернету та соціальних мереж, на повсякденне життя людей: серед користувачів комп'ютерами та Інтернетом для різноманітних видів діяльності найбільшу частку (94%) складають молоді люди віком від 14 до 25 років [2], яких М. Пренські (Prensky M.) [3] назвав «digital natives», тобто «носіями цифрових технологій» або «цифровими аборигенами», або «аборигенами цифрового суспільства» [4, с. 46] – перше покоління, що виросло разом із розвитком ІКТ. Окрім цього, молоді люди щоденно використовують соціальні мережі як канал для комунікації (48%) та джерело новин (22%) [5].

Статистика також засвідчує, що Інтернет став повсякденним явищем і в житті пересічних громадян України. За даними щорічного опитування USAID-Internews «Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів медіа у 2020 р.», проведеного соціологічною компанією InMind на замовлення міжнародної організації Internews, що реалізує «Медійну програму в Україні» за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), зростає частка активних користувачів Інтернету (90% опитаних) й спостерігається тенденція серед українців використовувати соціальні мережі (62% опитаних) як первинне та єдине джерело інформації [6]. Найпопулярнішими соціальними мережами визнано Facebook як первинне джерело поточних новин (47% українців послуговуються даною мережею), Youtube як альтернативу телебаченню (47% українців послуговуються даною мережею), Instagram як джерело розважальних новин або новин місцевого рівня (18% українців послуговуються даною мережею). Щодня 77% опитаних користуються Інтернетом, серед них 69% опитаних мають на меті пошук необхідної інформації, 57% спілкуються в соціальних мережах, 49% дізнаються новини, 13% створюють власний інформаційний вміст тощо [6, с. 7-20]. Частка Інтернет-користувачів серед людей віком від 15 років в Україні сягнула 97%. Майже кожен четвертий підліток віком 10–17 років повідомив, що за останній рік регулярно втрачав концентрацію, плануючи наступну можливість користуватися соціальними мережами: 17,6% респондентів віком від 13 до 18 років висловлювали бажання проводити більше часу в соціальних мережах, нехтуючи іншими справами; 19,5% респондентів відзначали комфортність спілкування і взаємодії через соціальні мережі [7, с. 83-85].

Отже, статистичні дані з різних джерел та агенцій відображають єдину тенденцію сьогодення: користування Інтернетом та соціальними мережами є буденним явищем, яке можна вважати основною формою культурного становлення особистості підлітка і воно має істотний вплив на його формування, викликає залежність [8, с. 128] та інколи слугує єдиним джерелом інформації. Молоді люди та підлітки, маючи декілька профілів у різних соціальних мережах, застосовують їх з метою спілкування, пошуку інформації та новин, перегляду розважального вмісту або як дозвілля. Варто враховувати й той факт, що згідно із Загальним регламентом про захист даних (The General Data Protection Regulation (GDPR), Директивою про правозастосування щодо захисту даних (the Data Protection Law Enforcement Directive) та іншими правилами щодо захисту персональних даних майже всі послуги соціальних медіа вимагають, щоб користувачі досягли щонайменше 13 років для доступу та використання послуг Facebook, Snapchat, Twitter, Instagram, Musical.ly та Skype [9]. Саме тому стає зрозумілим, чому більшість підлітків мають декілька профілів у різних соціальних мережах.

Соціальні мережі є не лише розважальним засобом комунікації між людьми, але й потужною складовою інформаційно-освітнього середовища, яка має значний освітній потенціал. Однак на практиці саме освітній потенціал соціальних мереж в Україні майже не використовується вчителями, незважаючи на можливість шляхом цілеспрямованої системи заходів впливати на процес навчання та/або виховання учнів у позаурочній діяльності, заповнюючи прогалини в освітній практиці та враховуючи правила безпечного користування Інтернетом й онлайн медіа.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання використання освітнього потенціалу соціальних мереж та взаємодії учнів з їх допомогою є дискусійним і вже розглядалось ученими в різних аспектах. Позитивні й негативні аспекти взаємодії сучасної молоді в соціальних мережах були досліджені К. Вариводою [10]. Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет розглядав С. Коноплицький [11]. Соціально-психологічні механізми формування медіакультури у підлітків з Інтернет-захопленістю вивчала О. Стрільчук [8]. Використання Інтернету, соціальних сервісів та соціальних мереж в освітньому процесі розглядалось Р. Гуревичем [12] та С. Івашньою [13], їх застосування в закладах вищої освіти досліджувалось В. Щербаковим та Г.Щербиною [14]. Роль віртуальних соціальних мереж задля задоволення потреб загальної середньої освіти розроблялось А. Яцишин [15], яка вивчала їх особливості та позитивні й негативні аспекти застосування, а Н. Олексюк та Л. Лебеденко [16] акцентували увагу на особливостях використання соціальних медіа в роботі вчителя закладів середньої освіти й, зокрема, можливостях і шляхах використання електронних соціальних мереж у соціально-педагогічній роботі зі школярами. Формування полікультурної компетентності учнів засобами соціальних мереж з'ясував І. Іванюк [17].

Ученими з Китаю (Hou Y., Xiong D., Jiang T., Song L., Wang Q.) [18] та Сполучених Штатів Америки (D'Arizenzo M. C., Boursier V., Griffiths M. D.) [19] також проведені дослідження взаємозалежності психічного здоров'я і академічної успішності від соціальних медіа, учені з Туреччини (Savcı M, Aysan F.) [20] досліджували технологічні залежності підлітків та соціальні зв'язки між ними.

Американський дослідник Ю. Лю (Liu Y.) [21] у своїй науковій роботі розглядав інструменти соціальних медіа як навчального ресурсу. Роль соціальних медіа як в реальній, так і у віртуальній освітній діяльності закладів вищої освіти вивчено американським науковцем П. А. Тесс (Tess P. A.) [22]. Дослідження щодо використання соціальних медіа в освітній галузі та застереження з приводу виникнення деяких пов'язаних із цим проблем (конфіденційність, втрата часу, відволікання та механічний характер соціальних медіа) було здійснено В. Гровером (Grover V. K.) [23], який експериментально довів неможливість ігнорування зазначених цифрових інструментів в академічній галузі. Цифрову компетентність майбутніх учителів початкових класів у викладанні наук за допомогою соціальних медіа досліджували Ф. Роблес Мораль (Robles Moral F.J.) та М. Фернандес Діаз (Fernández Díaz M.) [24], які підкреслювали необхідність розвитку інших компетентностей, наприклад, комунікативної та наукової.

Тож використання соціальних медіа, зокрема соціальних мереж, у сфері освіти не є новою концепцією, однак через запровадження дистанційного та змішаного навчання набуває актуальності та нового звучання. Незважаючи на відмінності у поглядах як вітчизняних, так і зарубіжних науковці щодо доцільності та безпечності їх використання, дедалі більше закладів освіти повільно, але неухильно застосовують соціальні медіа в освітній діяльності. Тому дане суперечне питання залишається предметом вивчення.

Метою статті є дослідження освітнього потенціалу соціальних мереж, зокрема Instagram, у викладанні англійської мови.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі: 1) з'ясувати особливості взаємодії учнів у соціальних мережах; 2) експериментально перевірити доцільність використання соціальних мереж в освітній діяльності на уроках англійської мови.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Для проведення дослідження було використано комплекс методів, зокрема аналіз, синтез, порівняння, узагальнення для вивчення зарубіжної і вітчизняної наукової літератури щодо змісту ключових понять; педагогічний експеримент; метод математичної статистики для встановлення кількісних значень рівнів сформованості визначених компетентностей; порівняння й узагальнення педагогічного досвіду з проблеми дослідження.

На констатувальному етапі було проведено опитування учнів щодо встановлення загальної доцільності використання соціальних мереж в освітній діяльності на уроках англійської мови та визначення безпосередньої платформи, можливостями якої варто послуговуватись при проведенні педагогічного експерименту, та індивідуальні бесіди й анкетне опитування серед учителів, щоб з'ясувати рівень сформованості в їхніх учнів визначених компетентностей. На формуальному етапі було впроваджено тематичний онлайн марафон як складову опанування тем «Засоби масової інформації» та «Інтернет» на уроках англійської мови. На контрольному етапі було проведено повторне анкетне опитування серед учителів, щоб з'ясувати кількісні та якісні зміни за визначеними показниками і за допомогою методу математичної статистики встановлено їх кількісні значення.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для створення інформаційно-освітнього середовища та підтримки викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти широкого використання отримують засоби та інструменти ІКТ та соціальні медіа (зокрема соціальні мережі).

У термінологічному словнику «інформаційно-комунікаційні технології» трактується як «сукупність методів виробничих процесів, програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, збереження, поширення, демонстрації та використання інформації в інтересах її користувачів» [25, с. 90]. Своєю чергою Л. Данильчук розмежовує ключові складові поняття ІКТ, виокремлюючи інформаційні технології як сукупність методів, поєднаних програмно-технологічними засобами роботи з інформацією, та комунікацію як процес її передачі [26, с. 123–130]. На основі власного дослідження Н. Козак визначає сутність терміну ІКТ з двох позицій: 1) в освітньому процесі ІКТ – «сукупність методів і засобів навчання та виховання»; 2) в інших галузях знань ІКТ – «виробничі процеси та засоби для виконання різних операцій із інформацією або технології на базі персональних комп'ютерів» [4, с. 108].

Узагальнюючи існуючі визначення, у контексті нашого дослідження будемо трактувати ІКТ як сукупність методів роботи з комп'ютерною та комунікаційною технікою, інтегрованих в освітній процес з метою створення, обробки, зберігання та передачі цифрової інформації, зокрема через соціальні мережі.

Вважається, що в 1954 році американський соціолог Дж. А. Барнс (Barnes J. A.) вперше надав визначення терміна «соціальна мережа», зазначивши, що це система зв'язків між парами людей, які сприймають один одного соціально рівними [27, с. 44]. Водночас варто враховувати, що визначення не стосувалось міжособистісних стосунків у віртуальній площині. Електронна соціальна мережа, за визначенням Д. Бойда (Boyd

D. M.) та Н. Еллісон (Ellison N. B.), – це вебсервіс, вперше спроектований у 1997 році, що «дозволяє людям створювати загальнодоступний або напівпублічний профіль в обмеженій системі, формувати список інших користувачів, з якими вони мають спільний зв'язок, та переглядати їхні списки контактів, зроблені в системі» [28].

В оглядовій статті, узагальнюючи наведені визначення терміна, П. Тесс (Tess P. A.) зазначає, що соціальні мережі широко використовуються для опису будь-якої кількості технологічних систем (вебсервісів), пов'язаних із співпрацею та спільнотою [22]. На думку С. Івашнєвої, соціальна мережа – «віртуальний майданчик» [13 с. 15] із обліковим записом, засобами якого користувачі мають можливість налагодити соціальні контакти, обмін даними тощо. Своєю чергою О. Коневщинська та С. Литвинова підкреслюють, що «соціальна мережа – термін, який можна застосувати до будь якого веб-сайту або сервісу, який дозволяє користувачам взаємодіяти, співпрацювати, спілкуватися, ділитися даними або брати участь у будь-якій іншій соціальній активності» [29, с. 46].

У контексті нашого дослідження будемо розуміти соціальну мережу як складову ІКТ в освітній діяльності та/або Інтернет-платформу, використовуючи яку люди встановлюють соціальні контакти на основі схожих особистих чи професійних інтересів, діяльності чи реальних зв'язків.

Дослідження показують, що існує п'ять основних характеристик, які відрізняють соціальну мережу від звичайного вебсайту: 1) орієнтованість на користувачів (користувачі самостійно створюють та наповнюють змістом соціальні мережі); 2) інтерактивність (доступ до чатів та форумів, мережних ігор та додатків, функцій комунікації); 3) можливість створення спільнот (соціальні мережі будуються та розвиваються на основі концепцій громади – за спільністю інтересів першочергово); 4) налагодження соціальних зв'язків (обмін інформацією та подіями з оточуючими); 5) емоційний фактор (соціальна мережа забезпечує користувачів емоційною безпекою, підтримкою та відчуттям близькості з друзями) [23, с. 271-272].

Хоча на перший погляд соціальні мережі сприймаються як засіб комунікації та/або дозвілля в сучасному світі, ми зосереджуємо увагу на їх можливостях задля створення інформаційно-освітнього середовища. Перевагами соціальних мереж для покращення академічних показників учнів, на нашу думку, є:

1. Можливість спілкування та співпраці. Соціальні мережі сприяють навчанню, пропонуючи підтримку спільного використання документів, таких як Google Drive Box, Google Docs. Учні мають можливість дистанційно отримати консультацію вчителя. Деякі вчителі навіть спілкуються зі своїм класом через Facebook у прямому ефірі.

2. Пошук конкретної інформації в Інтернеті. Різні вебсайти та соціальні мережі надають багато інформації, яка може бути корисною для учнів залежно від їхніх інтересів. Так, наприклад, Tumblr та Pinterest можуть стати джерелом натхнення для проектної діяльності або практичного вирішення проблем. Проте критичним нюансом є уміння вчителів та учнів відрізнити достовірну й корисну інформацію від потенційно небезпечної, викривленої та/або рекламної.

3. Залученість батьків. Соціальні мережі допомагають батькам залишатися залученими до навчання дитини: за допомогою шкільної стрічки новин у Facebook батьки отримують інформацію про заходи, проекти та події, що відбуваються. Учителі підтримують зв'язок з батьками через комунікаційні додатки та різні безпечні Інтернет-платформи, якими користується заклад, щоб запропонувати батькам більш обґрунтовану академічну підтримку вдома, особливо беручи до уваги реалії сучасності. Варто підкреслити, що залученість батьків до освітнього процесу сприяє й підтримці педагогіки партнерства.

4. Поліпшення навичок грамотності, спілкування та читання. Інтернет та соціальні мережі надають велику кількість інформації, яку часто учні схильні читати, особливо якщо ці відомості містять привабливу анімацію та є інтерактивними. Інтернет-повідомлення, коментарі, новини, статті та книги містять нескінченний перелік інформації, яку потрібно опрацювати, розвиваючи навички роботи з матеріалом, аналізуючи та узагальнюючи прочитане.

5. Можливості дистанційного навчання. За допомогою Інтернет-інструментів, соціальних мереж сучасні викладачі залучають учнів до освітньої діяльності в урочний і позаурочний час під час дистанційного навчання, забезпечуючи тим самим повноцінний доступ до освіти, зокрема в період пандемії.

У своєму дослідженні В. Гровер (Grover V. K.) відзначає, що освітній процес з використанням сайтів соціальних мереж здійснюється при змішаному та віртуальному навчанні, у такий спосіб забезпечуючи повну участь як викладача, так і учня [23, с. 275].

Ю. Лю (Liu Y.) пропонує два способи використання інструментів соціальних мереж в освітній діяльності: 1) інтеграцію інструментів в сучасну освітню систему як навчального ресурсу; 2) використання соціальних мереж як паралельного навчального каналу, щоб доповнити сучасні навчальні програми, а також поширити навчальне середовище на реальний світ та збагатити навчальний досвід учнів реальною життєвою практикою [21, с. 109]. Однак науковець підкреслює важливість доцільного використання інструментів соціальних мереж з огляду на зміст та/або освітню діяльність: ІКТ повинні бути інтерактивним ресурсом, який сприяє ефективності і доступності викладання та покращенню навичок учнів, а не заміщує собою освіту. Варто також акцентувати увагу на відповідальності педагогів за створення безпечного освітнього середовища й формування в учнів навичок аналітичного та критичного мислення під час використання соціальних медіа [21, с. 113].

Однак ми враховуємо виклики і небезпечні аспекти використання соціальних медіа (залежність, марна трата часу, розсіювання уваги, кібербулінг, оприлюднення та використання конфіденційної інформації тощо) та підкреслюємо необхідність забезпечення високого рівня безпеки, якщо неповнолітні користуються будь-якими вебсайтами в соціальних мережах. Акцентуємо увагу на актуальності превентивної освіти з питань «e-safety», тобто навичок безпечного користування Інтернет-ресурсами (профілактика щодо шахрайських маніпуляцій та кібербулінгу, управління часом, маркетингових матеріалів, емоційного перевантаження вмісту тощо), підвищенні цифрової грамотності (використання захищеного програмного забезпечення, безпечних онлайн платформ тощо), медіаграмотності, медіабезпеки та інформаційної гігієни учнів і вчителів, які можуть бути закладені у навчальні програми закладів середньої освіти та/або інтегровані у викладання навчальних предметів.

Ідеальним хостинговим сайтом для змішаного освітнього середовища є соціальна мережа Facebook, послуговуючись засобами якої учитель може допомогти учням розвивати навички письма через створення дописів у даній соціальній мережі або в блозі як одному з варіантів домашнього завдання, тематика якого залежатиме від поточної теми уроку: огляд книги, наукова робота з історії, аналіз статті тощо. Відкритий доступ до коментарів сприяє активному обговоренню та дискусії. Варто зазначити, що учитель, розміщуючи дописи по темі уроку на власній сторінці соціальних мереж або блогу, дає можливість учням закріпити пройдений матеріал, акцентуючи їхню увагу на ключових питаннях. Вивчаючи певний матеріал на уроці, у якості домашнього завдання пропонуємо учням підготувати коротку відповідь на запитання та розмістити допис в Instagram або Twitter, використовуючи певну кришмітку (хештег), визначену заздалегідь. Окрім розвитку навичок пошукової

діяльності та навичок письма, така форма роботи також надає можливість учням обмінюватись думками, виконувати завдання, максимально наближені до реальності. У такий спосіб учитель отримує можливість в інтерактивній та неформальній формі впливати на діяльність учнів у позаурочний час.

З метою реалізації такої форми навчання як перегорнутий клас, звертаємо увагу на соціальну мережу YouTube. Розмістивши відео з лекцією або скориставшись відеоматеріалом, який уже наявний на даному відеохостингу, та надавши посилання на нього, учитель озброює учнів первинною інформацією щодо теми наступного уроку, на якому більше часу залишає для практичної роботи.

Однією з сучасних форм освітньої діяльності та мотивації учнів до вивчення іноземних мов і розвитку інфомедійної грамотності є тематичний онлайн марафон у соціальних мережах, зокрема Instagram.

Тематичний онлайн марафон – це чітко структурована форма роботи в соціальних мережах, дидактичною метою якої є розвиток мовних та мовленнєвих компетентностей учнів через виконання ряду певних завдань у визначений термін. Створюючи завдання, максимально наближені до реальних ситуацій, та залучаючи учнів до участі в онлайн марафоні, учитель може допомогти їм застосувати набуті знання на практиці та в інтерактивній формі. Проведення онлайн марафону в соціальних мережах умовно розділимо на декілька етапів, які передбачають як синхронну, так і асинхронну діяльність:

1) підготовчий етап (опрацьовуючи певну тему, у якості домашньої роботи вчитель розробляє ряд пов'язаних між собою тематичних завдань, орієнтуючись на поставлену мету);

2) організаційний етап (учитель повідомляє правила участі в онлайн марафоні, розробляє та поширює посилання на створені завдання);

3) імплементаційний етап (учитель поступово в зазначений термін надає учням доступ до нових завдань у соціальній мережі, наприклад Instagram, фасилітує роботу учнів, надає зворотний зв'язок; учні, своєю чергою, працюючи у своєму темпі, безпосередньо долучаються до його виконання, розміщуючи під постом із завданням свої роботи);

4) підсумковий етап (учитель підбиває підсумки онлайн марафону, надає зворотний зв'язок учням за результатами їх роботи, коригує алгоритм дій для подальшої освітньої діяльності).

З метою розвитку навичок усного мовлення марафон може містити завдання, які передбачають запис роздумів за темою або розгорнуту відповідь на запитання з використанням застосунку Flipgrid або Voki. Розвиток навичок письма можливо здійснювати за допомогою програм Storybird, Book Creator, Make Beliefs Comix, Write & Improve; тестування з метою виявлення знань учня за певною темою доцільно проводити із використанням Quizlet, Google Forms, Learningapps тощо.

З метою дослідження можливостей використання соціальних мереж як складової ІКТ в освітній діяльності було проведено педагогічний експеримент.

До експериментальної діяльності на початку 2020-2021 навчального року були залучені 168 учнів 9-10 класів та 6 вчителів англійської мови комунального закладу «Технічний ліцей імені Анатолія Лигуна» Кам'янської міської ради, комунального закладу освіти «Середня загальноосвітня школа №15» Дніпровської міської ради, комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Булахівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – Дошкільний навчальний заклад «Дзвіночок» загального розвитку».

Під час реалізації педагогічного експерименту із впровадження тематичного онлайн марафону в соціальній мережі був проведений констатувальний етап

експерименту: опитування серед учнів та вчителів. Опитування серед учнів складалося з наступних запитань:

1. На якій із платформ соціальних медіа Ви маєте профіль? (Рис 1.)
2. Скільки часу Ви проводите на сайтах соціальних мереж протягом типового дня? (Рис. 2)
3. Які основні причини використання сайтів соціальних мереж? (Рис.3)
4. Чи використовуєте Ви соціальні медіа для спілкування зі своїми вчителями?
5. Чи зацікавлені Ви у використанні соціальних медіа як навчального інструменту?
6. Чи вважаєте Ви, що вчителям необхідно навчитися користуватися соціальними медіа для навчальних цілей? (Рис. 4)

Проаналізуємо розподіл результатів за наведеними запитаннями.

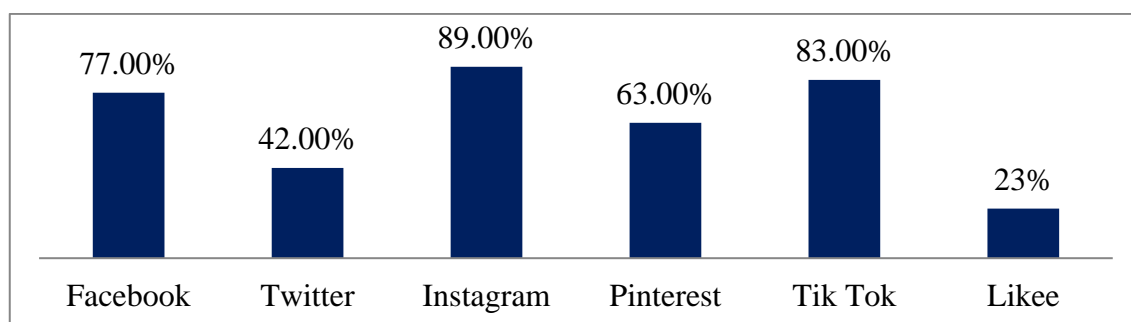

Рис.1. Наявність в учнів профілю в соціальних медіа

Як ми бачимо на Рис.1, найбільше учнів (89%) мають профіль у соціальній мережі Instagram. Саме тому подальша робота була зосереджена на освітньому використанні соціальної мережі Instagram, яка, окрім іншого, вирізняється наочністю та простотою створення візуальних повідомлень, розміщення, пошуку і поширення інформації.

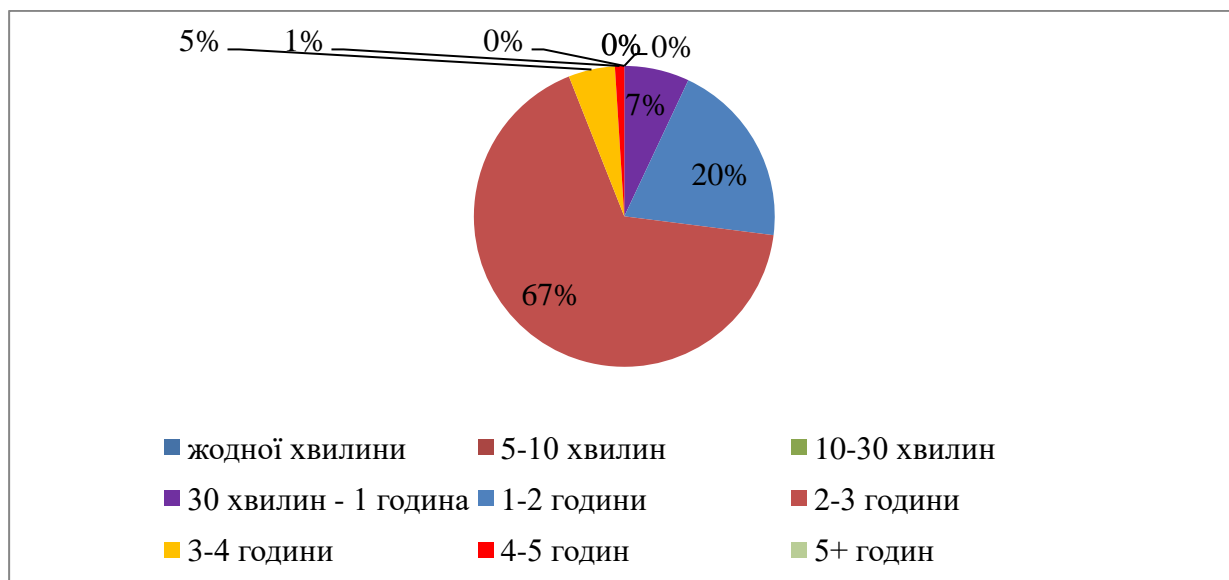

Рис. 2. Кількість часу, яку учні витрачають на соціальні мережі протягом типового дня

Проаналізувавши дані Рис. 2, ми бачимо, що взагалі 20% опитаних учнів щодня витрачають щонайменше 1-2 години на соціальні мережі, 67% учнів – 2-3 години на

день, що є доволі очікуваним результатом з огляду на необхідність виконання учнями інших видів діяльності в урочний та позаурочний час.

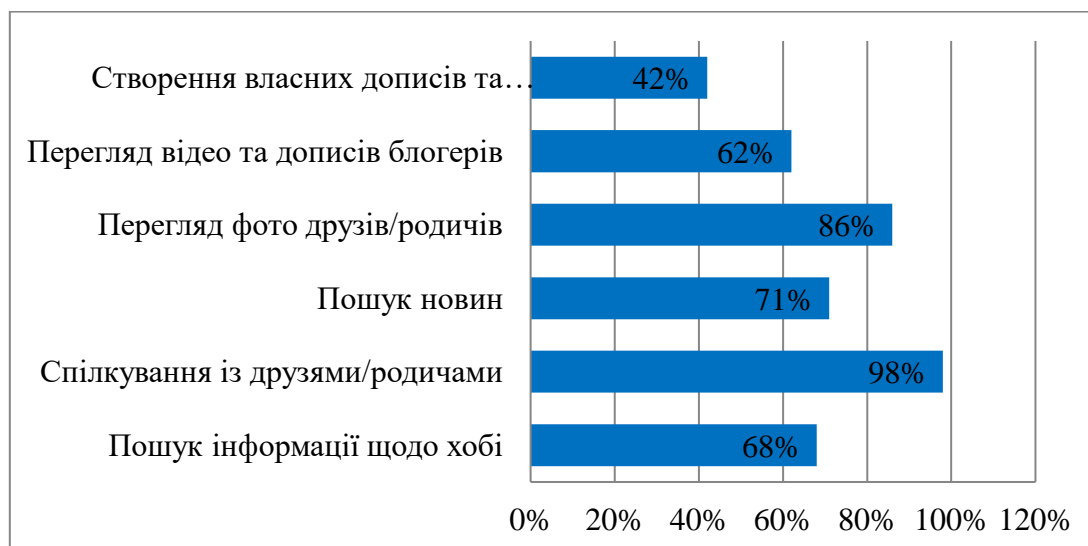

Рис. 3. Причини використання учнями соціальних мереж

Як ми бачимо на Рис. 3, найбільше учні використовують соціальні мережі для спілкування з друзями та/або родичами (98%) та перегляду їхніх фото (86%). Значна кількість опитаних учнів шукають і дізнаються новини з соціальних мереж (71%) та намагаються знайти інформацію, пов'язану із своїм хобі (68%). Однак ми маємо відзначити значну кількість учнів, яким цікаво самим створювати вміст власної сторінки в соціальних мережах, наповнюючи її власними дописами, фото- та відеоматеріалами (42%). Отже, сучасні учні є активними користувачами соціальних мереж, що варто взяти до уваги при плануванні освітньої діяльності.

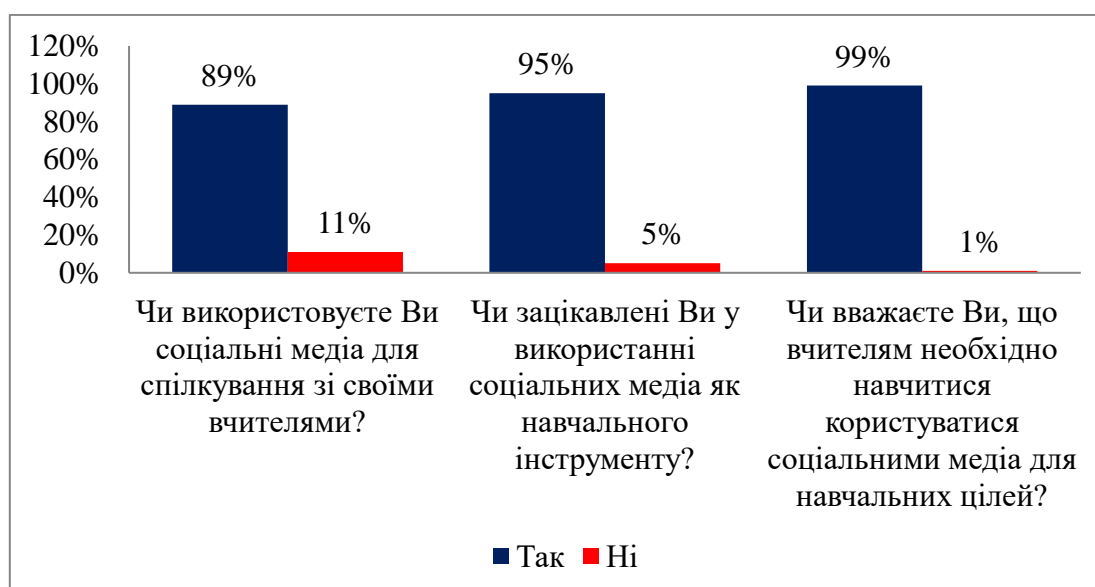

Рис. 4. Думка учнів щодо використання соціальних медіа в освітній діяльності

Аналізуючи відповіді учнів, представлені на Рис. 4, можна помітити, що в переважній більшості вони зацікавлені у використанні соціальних медіа в освітній

діяльності (95%), уже використовують їх для спілкування із вчителями в позаурочний час (89%) та вбачають за необхідне опанування вчителями соціальних медіа для навчальних цілей (99%).

Дане опитування серед учнів було проведене з метою виявлення загальної доцільності використання соціальних мереж в освітній діяльності та визначення безпосередньої платформи, можливості якої будуть використані при проведенні педагогічного експерименту із впровадження тематичного онлайн марафону.

Також відзначимо, що на констатувальному етапі ми провели індивідуальні бесіди та анкетне опитування й серед учителів, щоб з'ясувати рівень сформованості в учнів таких загальних та предметних компетентностей:

- 1) здатності критично мислити та аналізувати інформацію;
- 2) розвитку мовної (знання фонетики, лексики та граматики) та мовленнєвої компетентності (за чотирма її видами діяльності);
- 3) уміння продукувати та втілювати ідеї, зокрема завдяки онлайн інструментам;
- 4) уміння співпрацювати в команді;
- 5) загальна залученість учнів до навчання та їх зацікавленість у цьому на уроках англійської мови (Рис. 5).

Рис. 5. Рівні сформованості компетентностей на констатувальному етапі

Згідно з Рис. 5, за спостереженнями вчителів, 34% їх учнів на високому рівні виявляють здатність критично мислити та аналізувати інформацію, тоді як 15% учнів – на низькому рівні; 57% мають розвинену мовну та мовленнєву компетентність на високому рівні, а 4% – на низькому; 54% учнів уміють продукувати та втілювати ідеї (зокрема завдяки онлайн інструментам) на високому рівні, однак 6% – на низькому; у 42% сформована здатність співпрацювати в команді на високому рівні, а в 5% учнів – на низькому; 27% активно залучені до діяльності та зацікавлені в ній на уроках англійської мови, проте 21% учнів виявляють слабку залученість до урочної діяльності. Тож учителям була запропонована розробка тематичного онлайн марафону «Вплив засобів масової інформації на учнівську молодь» у соціальній мережі Instagram.

Формувальний етап педагогічного експерименту з впровадження тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram складався з роботи в синхронному режимі (тобто вивчення зазначених тем під час урочної діяльності) та асинхронному режимі (тобто виконання домашнього завдання учнями, об'єднаними у мінігрупи). Введення учителями нового мовного інвентарю та його активізація під час урочної діяльності відбулися за темами «Засоби масової інформації» та «Інтернет». З учнями були опрацьовані матеріали в межах наступного лексичного діапазону: Інтернет, сучасні засоби комунікації та інформації, спілкування в мережі Інтернет, соціальні мережі в житті сучасної молоді людини.

Вивчення кожного нового розділу теми супроводжувалось залученням учнів до виконання домашніх завдань у мінігрупах:

- 1) створення слогану та/або дидактичного синквейну (didactic cinquain) за темою;
- 2) короткого опитування однолітків та родичів щодо найбільш популярних засобів масової інформації та комунікації;
- 3) створення відеозапису розгорнутого продовження фрази «We live in a very interesting time: most of us are addicted to...» (Ми живемо у дуже цікавий час: більшість з нас залежні від...) чи відповіді на запитання «Would you ever stop using social media because of privacy issues? How would you feel if your country banned any social media sites? How important is it for you to keep up with the news?» (Ви коли-небудь припинили б користуватись соціальними мережами через проблеми з конфіденційністю інформації? Як би Ви себе відчували, якби у вашій країні були заборонені сайти соціальних мереж? Наскільки важливим для Вас є бути в курсі новин?).

Окремо хотілось би звернути увагу на застосування такої форми роботи, як створення дидактичного синквейну (від англ. cinquain – строфа з п'яти рядків), яка передбачає розвиток критичного мислення та активацію розумової діяльності учнів через читання та письмо. Для створення синквейну учень має виділити ключові слова за темою, проаналізувати їх, зробити висновки та коротко сформулювати їх у відповідній схемі: перший рядок – іменник (тобто тема); другий рядок – два прикметники, які асоціюються з іменником у першому рядку; третій рядок – три дієслова, які асоціюються з іменником у першому рядку; четвертий рядок – речення з чотирьох слів; п'ятий рядок – іменник, що є синонімом до іменника у першому рядку або асоціюється з ним. Дана форма роботи сприяє синтезу складної інформації, розкриває понятійний та словниковий запас учня.

Фінальне завдання тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram передбачало створення за допомогою застосунку Canva або на звичайному плакаті візуального повідомлення за однією з тем: «Сучасні засоби масової інформації», «Споживання інформації» або «Інтернет-середовище: комфорт та небезпека», які були доповнені відповідними слоганами і дописами англійською мовою та розміщені в мережі Instagram під відповідною кришміткою. Кожний учитель визначався із загальною кришміткою для всіх учнів, щоб мати можливість знайти виконані домашні завдання в соціальній мережі Instagram. Крім того, щоб забезпечити своїм публікаціям більшу видимість, учні могли використовувати різні кришмітки відповідної тематики, які за своє сутністю є ключовими словами вивченої теми/розділу. Розміщення кришміток під дописом також дозволяє збільшити кількість підписників і вподобань, що, своєю чергою, є додатковою мотивацією для учнів виконати завдання.

Варто також підкреслити, що під час тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram учитель завжди фасилітує роботу учнів при виконанні домашніх завдань та надає зворотний зв'язок у вигляді коментарів під візуальними повідомленнями і дописами.

По завершенню тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram було проведено контрольне анкетне опитування серед учителів, щоб з'ясувати кількісні та якісні зміни за визначеними компетентностями (Рис. 6). На контрольному етапі проаналізовано й узагальнено динаміку рівнів сформованості кожної окремої компетентності, кількісні значення яких встановлено за допомогою методу математичної статистики.

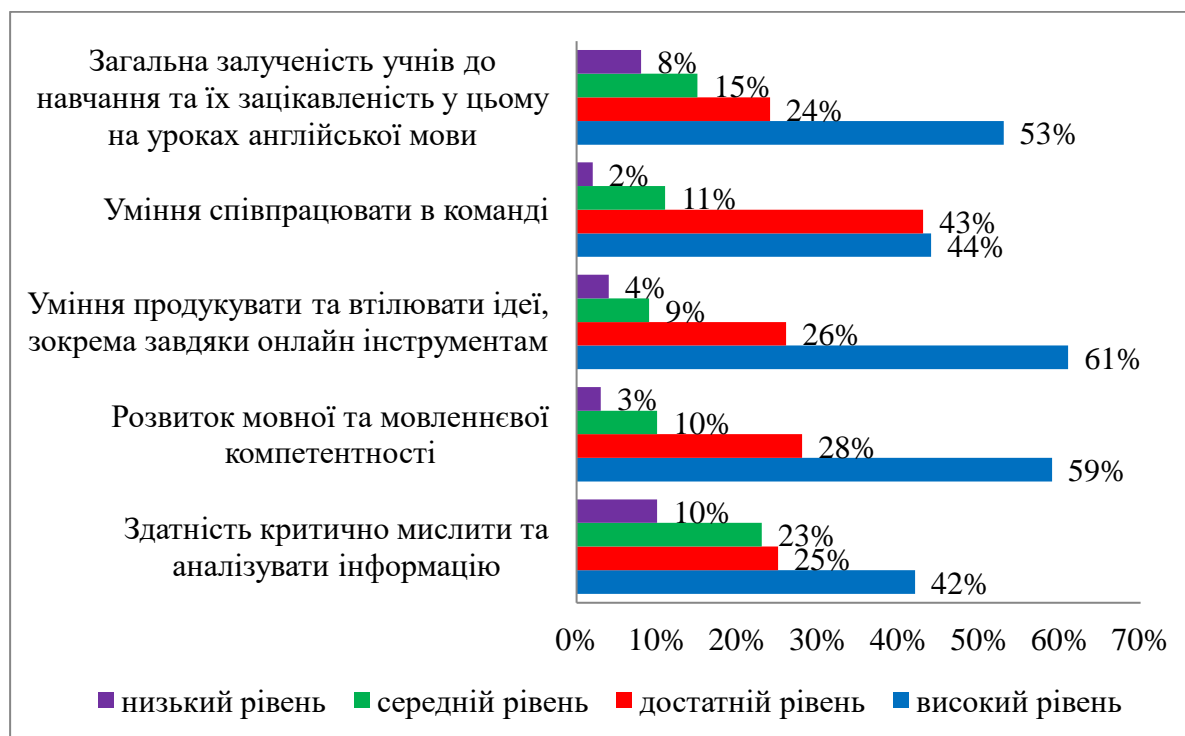

Рис. 6. Рівні сформованості компетентностей на контрольному етапі

Порівнюючи та аналізуючи дані Рис. 5 та Рис. 6, ми бачимо позитивну динаміку змін за кожною окремою компетентністю. Так, аналізуючи дані щодо сформованості компетентності «здатність критично мислити та аналізувати інформацію», відзначаємо факт збільшення кількості учнів з високим (42%) та достатнім (25%) рівнями, тобто маємо динаміку у 8% та 5% відповідно. Покращився результат учнів щодо розвиненості мовної та мовленнєвої компетентності: 59% учнів мають високий рівень сформованості, 28% учнів – достатній, тобто спостерігаємо динаміку у 2% та 8% відповідно. Дані щодо компетентності «уміння продукувати та втілювати ідеї» засвідчують збільшення кількості учнів із високим (61%) та достатнім (26%) рівнями. Компетентність «уміння співпрацювати в команді» також зазнала позитивних змін: дані щодо високого рівня збільшились на 2%, дані щодо достатнього рівня залишились без змін (43%), однак беручи до уваги зменшення кількості учнів з низьким та середнім рівнями, можна констатувати загальну позитивну динаміку. Удвічі покращились результати щодо сформованості компетентності «загальна залученість до діяльності на уроці англійської мови»: спостерігаємо стрімке збільшення (53%) кількості учнів, які проявили активність та залученість до вивчення теми та виконання домашніх завдань. Отримані результати можна пояснити новизною діяльності учнів на уроках англійської мови та активним використанням інструментів (тобто соціальних мереж), які є частиною реалій та мотивацією для сучасних учнів. Окрім іншого, для подальшої діяльності ми також врахували той факт, що в соціальній мережі Instagram є можливість прикріпляти 10 світлин до одного допису, тому розглядаємо розширення

варіантів домашнього завдання учням та використання такої форми роботи, як розробка коміксів за визначеною темою за допомогою застосунку Make Beliefs Comix.

Також відзначимо, що учні, які брали участь у цій роботі, визнали, що використання соціальних мереж сприяє вивченню як лексико-граматичного матеріалу за темою уроку, так і покращує розуміння діяльності і впливу соціальних медіа на життя сучасних підлітків, поширення дописів також допомагає просуванню їхнього профілю, що є додатковою мотивацією, як уже було зазначено. Отже, ми погоджуємось з думкою, що «покоління Z» [30] є споживачем соціальних медіа, однак як учням, так і вчителям не вистачає необхідних інструментів та знань, щоб мати можливість скористатися перевагами використання ІКТ, а також технологій навчання та знань.

Отже, поєднання інтерактивних форм та методів роботи під час тематичного онлайн марафону в соціальних мережах, зокрема Instagram, сприяє:

- 1) формуванню й активізації словникового запасу учнів, відпрацюванню граматичних структур та покращенню вимови;
- 2) розвитку швидкості мови, комунікації та співпраці;
- 3) розвитку навичок письма (при коментуванні дописів та/або відеозаписів інших учасників марафону, дискутуванні й обговоренні ідей);
- 4) виявленню прогалин у знаннях та вміннях учнів;
- 5) формуванню вміння виконувати поставлені завдання в обмежений період часу, виокремлюючи ключові аспекти роботи;
- 6) формуванню креативного та критичного мислення;
- 7) розширенню світогляду та обізнаності з певного предмета вивчення;
- 8) закладенню основ інфомедійної та технологічної грамотності;
- 9) формуванню звички навчатися на практиці.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті було досліджено освітній потенціал соціальних мереж, зокрема Instagram, як складової ІКТ у викладанні англійської мови: особливості взаємодії учнів з соціальними медіа, переваги та виклики використання соціальних мереж, доцільність їх використання у викладанні англійської мови в умовах змішаного освітнього середовища з використанням мобільних застосунків.

Представлено та експериментально перевірено методику реалізації тематичного онлайн марафону в соціальній мережі Instagram та встановлено, що платформи соціальних мереж можуть стати потужним інструментом як синхронного, так і асинхронного навчання сучасних учнів, якщо вчитель враховує цілеспрямований дидактичний характер та знає, як використовувати їх потенціал в освітній діяльності. Отримані результати уможливили висновок щодо позитивної динаміки рівнів сформованості кожної окремої компетентності: здатність критично мислити та аналізувати інформацію; розвиток мовної та мовленнєвої компетентності; уміння продукувати та втілювати ідеї, зокрема завдяки онлайн інструментам; уміння співпрацювати в команді; загальної залученості до навчання та зацікавленості ним на уроках англійської мови.

Звичайно, реалізація такої форми роботи, як тематичний онлайн марафон, вимагає від учителя педагогічної майстерності, розвитку цифрової компетентності та готовності до гнучкої трансформації власних педагогічних форм, методів та прийомів, зумовлених, першочергово, реаліями сьогодення: активним впровадженням дистанційного та змішаного навчання в умовах пандемії, психологічними особливостями та потребами сучасних учнів. Варто підкреслити, що вчитель є безперечним агентом впливу (інфлуенсером) для своїх учнів, тому він має можливість,

окрім навчання предмету, формувати в учнів необхідні ціннісні орієнтири та ключові навички, навчати їх безпечному використанню Інтернету та соціальних мереж, критичному споживанню інформації та захисту персональних даних як основних вимог свідомого користувача мережею, а також впливати на сприйняття учнями системи освіти в цілому. Саме тому вбачаємо за необхідне подальше вивчення проблематики використання освітнього потенціалу соціальних мереж, формування свідомого розуміння учнями ризиків спілкування та взаємодії у мережному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] K. Simon, “DIGITAL 2020: Global Digital Overview”, *Databaseportal*, 2021. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>. Дата звернення: Берез. 21, 2021.
- [2] Eurostat. Statistics Explained. Being young in Europe today – digital world, 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_digital_world. Дата звернення: Берез. 21, 2021
- [3] M. Prensky, “Digital natives, digital Immigrants”, *Horizon 2001*, 1, 1–6.
- [4] Н. Козак, “Здоров’язберігаюче виховання підлітків основної школи в навчально-виховному процесі”, дис. канд. пед. наук, Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г.Короленка, Полтава, 2016.
- [5] Н. Tankovska, “Social media usage in the European Union”, *Statista*, 2021. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.statista.com/topics/4106/social-media-usage-in-europe/>. Дата звернення: Берез. 23, 2021.
- [6] Щорічне опитування USAID-Internews “Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів медіа у 2020 р.”, 2020.
- [7] О. Балакірева та ін., “Форми активностей сучасних підлітків” у *Соціальна обумовленість та показники здоров’я підлітків та молоді: за результатами соціологічного дослідження в межах міжнародного проекту “Здоров’я та поведінкові орієнтації учнівської молоді”*, О. М. Балакірева, Ред. Київ, Україна: Поліграфічний центр «Фоліант», 2019.
- [8] О. Стрільчук, “Соціально-психологічні механізми формування медіакультури у підлітків з Інтернет-захопленістю”, дис. канд. пед. наук, Ін-ту соц. та політ. психології, НАПН України, Київ, 2020.
- [9] Data protection in the EU [Електронний ресурс]. Доступно: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-protection-eu_en. Дата звернення: Берез. 30, 2021.
- [10] К. Варивода, “Позитивні й негативні аспекти взаємодії сучасної молоді в соціальних мережах”, *Журнал Науковий огляд*, №7 (17), 2015.
- [11] С. Коноплицький, “Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз”, дис. канд. соціол. наук, Ін-т соціол., НАН України, Київ, 2006.
- [12] Р. Гуревич, “Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання” у Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. “Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи”, Львів, 2012, с. 52–56.
- [13] С. Івашнова, “Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті”, *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, № 2, с. 15–17, 2012
- [14] В. Щербаков, та Г. Щербина, “Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у ВНЗ”, *Системи обробки інформації*, вип. 8 (10), с.159-162, 2012.
- [15] А. Яцишин, “Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти”, *Інформаційні технології в освіті*, №19, с. 119–126, 2014, doi:10.14308/ite000491.
- [16] Н. Олексюк, та Л. Лебеденко, “Використання електронних соціальних мереж у соціально-педагогічній роботі зі школярами”, *Інформаційні технології і засоби навчання*, т. 48, №4, С.88-102, 2015.
- [17] І. Іванюк, “Досвід віртуальних навчальних спільнот у формуванні полікультурної компетентності учнів: міжнародний аспект”, *Пост методика*, № 2 (111), с. 18–20, 2013.
- [18] Y. Hou, D. Xiong, T. Jiang, L. Song, and Q. Wang, “Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention”, *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, no. 13(1), Art. no. 4, 2019, <http://dx.doi.org/10.5817/CP2019-1-4>.
- [19] M. C. D’Arienzo, V. Boursier, and M. D. Griffiths, “Addiction to Social Media and Attachment Styles: A Systematic Literature Review”, *International Journal of Mental Health and Addiction*, no. 17, pp. 1094–1118, 2019, doi: <https://doi.org/10.1007/s11469-019-00082-5>.

- [20] M. Savci, and F. Aysan, “Technological addictions and social connectedness: predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness”, *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, no. 30, pp. 202-216, 2017, doi:10.5350/DAJPN2017300304.
- [21] Y. Liu, “Social media tools as a learning resource”, *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, vol. 3, Iss. 1, no. 3(1), pp. 101-114, Art. no. 8, 2010, doi: 10.18785/jetde.0301.08.
- [22] P.A. Tess, (2013). “The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review”, *Computers in Human Behavior*. no.29, A60–A68, 2013, doi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.12.032>
- [23] V. K. Grover, “Social Media as an Educational Tool: Opportunities and Challenges”, *International Journal of Innovative Research and Studies*, vol. 3, Iss. 2, pp. 269-282, 2014.
- [24] F.J. Robles Moral, and M. Fernández Díaz, “Future Primary School Teachers’ Digital Competence in Teaching Science through the Use of Social Media”. *Sustainability*, no. 13 (5), 2816, 2021. doi: <https://doi.org/10.3390/su13052816>.
- [25] М. Кадемія, *Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник*, Львів : СПОЛОМ, 2009.
- [26] Л. Данильчук, “Сутність і зміст поняття “інформаційно-комунікаційні технології””, *Педагогіка і психологія професійної освіти*, № 4, с.123–130. 2012.
- [27] J. A. Barnes, “Class and Committees in a Norwegian Island Parish”, *Human Relations*, no. 7, pp. 39–58, 1954, doi: <http://dx.doi.org/10.1177/001872675400700102>.
- [28] D. M. Boyd, and N. B. Ellison, “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”, *Journal of Computer-Mediated Communication*, no. 13 (1), pp. 210–230, Oct. 2007, doi:10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x.
- [29] О. Коневщинська, та С. Литвинова, “Електронні соціальні мережі як складник сучасних соціальних медіа”, *Інформаційні технології і засоби навчання*, т. 55, №5, с. 42-54, 2016, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v55i5.1500>.
- [30] F.-J. Fernández-Cruz, and M.-J. Fernández-Díaz, “Generation Z’s teachers and their digital skills”, *Comunicar*, no. 24(46), pp. 97–105, 2016, doi: <https://doi.org/10.3916/C46-2016-10>.

Матеріал надійшов до редакції 20.04.2021 р.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ СЕТИ INSTAGRAM В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ УЧАЩИХСЯ СТАРШЕЙ ШКОЛЫ

Кирпа Анна Владимировна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры социально-гуманитарного образования

Коммунальное учреждение высшего образования “Днепровская академия непрерывного образования”

Днепропетровского областного совета, г. Днепро, Украина

ORCID ID 0000-0002-7953-7008

kypa09@gmail.com

Аннотация. В современных реалиях Интернет и социальные сети стали основной формой культурного становления личности подростка и оказывают существенное влияние на его формирование. Социальные сети принято считать развлекательным средством коммуникации, но, несмотря на противоречивость данного вопроса, следует подчеркнуть их мощный образовательный потенциал: учитель имеет возможность путем целенаправленной системы мероприятий влиять на образовательный процесс учащихся во внеурочной деятельности. Несмотря на вызовы, введение дистанционного и смешанного обучения с использованием образовательного потенциала социальных сетей приобретает актуальность и новое звучание.

В статье изучены преимущества и вызовы использования социальных медиа, проанализированы особенности внедрения интерактивных форм преподавания английского языка для смешанной образовательной среды с использованием мобильных приложений. Представлена и экспериментально проверена методика реализации тематического онлайн марафона в социальной сети Instagram как четко структурированной формы работы, дидактической целью которой является развитие языковой и речевой компетентности учащихся путем выполнения ряда конкретных задач в определенный срок.

Во время реализации педагогического эксперимента выяснены особенности взаимодействия учащихся с социальными сетями и экспериментально проверена целесообразность использования социальных сетей в образовательной деятельности на уроках английского языка. На контрольном этапе проанализирована и обобщена динамика уровней сформированности каждой отдельной компетентности: способности критически мыслить и анализировать информацию; развитие языковой и речевой компетентностей; умение продуцировать и воплощать идеи, в том числе благодаря онлайн инструментам; умения сотрудничать в команде; общей вовлеченности учащихся в деятельность и заинтересованности в ней на уроках английского языка. Количественные значения уровней установлено с помощью методов математической статистики.

В выводах подчеркнута необходимость как дальнейшего изучения проблематики использования образовательного потенциала социальных сетей и развития цифровой компетентности учителя, так и формирование сознательного понимания учащимися рисков общения и взаимодействия в сетевом пространстве.

Ключевые слова: социальная сеть; образовательный потенциал; онлайн марафон; английский язык.

USING INSTAGRAM SOCIAL NETWORK WHEN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF SENIOR SCHOOL

Anna V. Kyrpa

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Social and Humanitarian Education Communal Institution of Higher Education “Dnipro Academy of Continuing Education” of Dnipropetrovsk Regional Council, Dnipro, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-7953-7008

kyrpa09@gmail.com

Abstract. Considering today's reality, the Internet and social networks have become the main form of cultural development of the adolescent's personality and have got a significant impact on his or her formation. Social networks are considered to be an entertaining means of communication, but, despite the contradictions of this issue, it is worth emphasizing their powerful educational potential: the teacher has got the opportunity to influence his or her students' educational process in extracurricular activities through a purposeful system of activities. Taking into account modern challenges, the introduction of distance and blended learning with the educational potential of social network is gaining its relevance and a new sound.

The article examines the advantages and challenges of using social media, analyzes the features of the introduction of interactive forms of teaching English for a blended learning environment using mobile applications, presents experimentally tested methods of implementing a thematic online marathon on Instagram as a clearly structured form of work aimed at developing students' competencies through the performance of a number of specific tasks in a timely manner.

Implementing a pedagogical experiment, the peculiarities of students' interaction with social networks were found out and the feasibility of using social networks in educational activities in English classes was experimentally tested. At the control stage the dynamics of levels of formation of each competence is analyzed and generalized: ability to think critically and analyze information; development of language and speech competencies; ability to produce and implement ideas, including through online tools; ability to work in a team; students' general involvement and interest in activities in English classes. Quantitative values of the levels are established by means of methods of mathematical statistics.

The conclusions emphasize the need for further studying the use of social networks educational potential and the development of teachers' digital competence, and the formation of a conscious understanding of the risks of communication and interaction in the network space.

Keywords: social network; educational potential; online marathon; the English language.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] K. Simon, "DIGITAL 2020: Global Digital Overview". *Databaseportal*, 2021. [Online]. Available: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>. Accessed on: March 21, 2021. (in English).
- [2] Eurostat. Statistics Explained. Being young in Europe today – digital world, 2020. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_digital_world. Accessed on: March 21, 2021. (in English).
- [3] M. Prensky, "Digital natives, digital Immigrants", *Horizon 2001*, 1, 1–6. (in English).
- [4] N. Kozak, "Healthy education of secondary school adolescents in the educational process", Ph.D. dissertation, Poltava V.G.Korolenko National Pedagogical Univ., Poltava, 2016. (in Ukrainian).
- [5] H. Tankovska, "Social media usage in the European Union". *Statista*, 2021. [Online]. Available: <https://www.statista.com/topics/4106/social-media-usage-in-europe/>. Accessed on: March 23, 2021. (in English).
- [6] Annual survey USAID-Internews "Attitude of the population to the media and consumption of different types of media in 2020", 2020. (in Ukrainian).
- [7] O. Balakireva et al., "Forms of activities of modern adolescents", in *Social conditioning and indicators of health of adolescents and young people: according to the results of a sociological study within the international project "Health and behavioral orientations of student youth"*, O. Balakireva, Ed. Kyiv, Ukraine: Printing Center "Foliant", 2019. (in Ukrainian).
- [8] O. Strilchuk, "Socio-psychological mechanisms of media culture formation of adolescents who have enthusiasm to the Internet", Ph.D. dissertation, Dept. Social and politics psychology NAES of Ukraine, Kyiv, 2016. (in Ukrainian).
- [9] Data protection in the EU. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-protection-eu_en. Accessed on: March 30, 2021. (in English).
- [10] K. Varyvoda, "Positive and negative aspects of interaction of modern youth in social networks", *Journal of Scientific Review*, no.7 (17), 2015. (in Ukrainian).
- [11] S. Konoplyts'kyi, "Social aspects of communication on the Internet: a phenomenological analysis", Ph. D. dissertation, Dept. of sociology, NAN of Ukraine, Kyiv, Ukraine, 2006. (in Ukrainian).
- [12] R. Hurevych, "Internet and its social networks in education: trends of use", in Coll. Science. pr. Third International. scientific-practic. conf. "ICT in modern education: experience, problems and prospects", Lviv, 2012, pp.52-56. (in Ukrainian).
- [13] S. Ivashn'ova, "The use of social services and social networking in education", *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholya. Psykholoho-pedahohichni nauky*, no. 2, pp. 15–17, 2012. (in Ukrainian).
- [14] V. Shcherbakov, and H. Shcherbyna, "Social network for educational process support at a higher educational establishment", *Information processing systems*, no. 8 (106), pp. 159-162, 2012. (in Ukrainian).
- [15] A. Yatsyshyn, "The use of virtual social networks for the purpose of secondary education", *Information Technologies in Education*, no. 19, pp. 119–126, 2014, doi:10.14308/ite000491 (in Ukrainian).
- [16] N. Oleksiuk, and L. Lebedenko, "The using of electronic social networks in social and pedagogical work with pupils", *Informational Technologies and Learning Tools*, vol. 48, no. 4, pp. 88-102, 2015.
- [17] I. Ivaniuk, "Experience of virtual learning communities in the formation of multicultural competence of pupils: the international aspect", *Postmetodika*, no. 2 (111), pp. 18–20, 2013. (in Ukrainian).
- [18] Y. Hou, D. Xiong, T. Jiang, L. Song, and Q. Wang, "Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention", *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, no. 13(1), Art. no. 4, 2019, doi:http://dx.doi.org/10.5817/CP2019-1-4. (in English).
- [19] M. C. D'Arienzo, V. Boursier, and M. D. Griffiths, "Addiction to Social Media and Attachment Styles: A Systematic Literature Review", *International Journal of Mental Health and Addiction*, no. 17, pp. 1094–1118, 2019, doi:https://doi.org/10.1007/s11469-019-00082-5. (in English).
- [20] M. Savci, and F. Aysan, "Technological addictions and social connectedness: predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness", *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, no. 30, pp. 202-216, 2017, doi:10.5350/DAJPN2017300304. (in English).
- [21] Y. Liu, "Social media tools as a learning resource", *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, vol. 3, Iss. 1, no. 3(1), pp. 101-114, Art. no. 8, 2010, doi: 10.18785/jetde.0301.08. (in English).
- [22] P. A. Tess, (2013). "The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review", *Computers in Human Behavior* . no. 29, A60–A68, 2013, doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.12.032 (in English).
- [23] V. K. Grover, "Social Media as an Educational Tool: Opportunities and Challenges", *International Journal of Innovative Research and Studies*, vol. 3, Iss. 2, pp. 269-282, 2014. (in English).

- [24] F.J. Robles Moral, and M. Fernández Díaz, “Future Primary School Teachers’ Digital Competence in Teaching Science through the Use of Social Media”. *Sustainability*, no. 13 (5), 2816, 2021. doi:https://doi.org/10.3390/su13052816. (in English).
- [25] M. Kademia, *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii navchannia : terminolohichni slovnyk*, Lviv, Ukraina : Spolom, 2009. (in Ukrainian).
- [26] L. Danylchuk, “The essence and content of the concept of "information and communication technologies”, *Pedagogy and Psychology of Professional Education*, no. 4, pp. 123-130, 2012. (in Ukrainian).
- [27] J. A. Barnes, “Class and Committees in a Norwegian Island Parish”, *Human Relations*, no. 7, pp. 39–58, 1954, doi:http://dx.doi.org/10.1177/001872675400700102. (in English).
- [28] D. M. Boyd, and N. B. Ellison, “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”, *Journal of Computer-Mediated Communication*, no. 13 (1), pp. 210–230, Oct. 2007, doi:10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x. (in English).
- [29] O. Konevshchynska, and S. Lytvynova, “Social networks as a component of modern social media”, *Information Technologies and Learning Tools*, no. 55(5), pp. 42-54, 2016, doi:https://doi.org/10.33407/itlt.v55i5.1500 (in Ukrainian).
- [30] F.-J. Fernández-Cruz, and M.-J. Fernández-Díaz, “Generation Z’s teachers and their digital skills”, *Comunicar*, no. 24(46), pp. 97–105, 2016, doi:https://doi.org/10.3916/C46-2016-10. (in English).

